

Darko Dimovski

ZLOČIN MRŽNJE

Niš 2020.

Prof. dr Darko Dimovski
ZLOČIN MRŽNJE

Izdavač

Centar za publikacije Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu

Za izdavača

Prof. dr Goran Obradović, dekan

Recenzenti

Prof. dr Miomira Kostić, redovni profesor

Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu

Prof. dr Dragiša Drakić, redovni profesor

Pravnog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu

Prof. dr Emir Ćorović, vanredni profesor Departmana za
pravne nauke Univerziteta u Novom Pazaru

Tehnički urednik

Nenad Milošević

Lektura

Jelena Golubović

Štampa

Grafika Galeb Niš

Tiraž

100 primeraka

ISBN 978-7148-86-265-3

Fotografija na korici: Freepik.com

Monografija je rezultat istraživanja na projektu „Zaštita ljudskih i manjinskih
prava u evropskom pravnom prostoru“ (br. 179046), koji finansira
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

SADRŽAJ

Uvod	7
Određenja zločina mržnje.....	9
Rasprostranjenost zločina mržnje	11
Oblici zločina mržnje.....	13
Posledice zločina mržnje	19
ODNOS ZLOČINA MRŽNJE SA DRUGIM SLIČNIM POJAVAMA	20
Zločin mržnje i predrasude	21
Zločin mržnje i diskriminacija	23
Zločin mržnje i govor mržnje.....	25
Zločin mržnje i kriminalitet proganjanja.....	28
Zločin mržnje i rasizam.....	29
NORMATIVNI OKVIR ZLOČINA MRŽNJE	31
Međunarodni dokumenti o inkriminaciji zločina mržnje	31
Zločin mržnje u dokumentima Ujedinjenih nacija	32
Zločin mržnje u dokumentima Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju	35
Zločin mržnje u dokumentima Saveta Evrope	36
Zločin mržnje u dokumentima Evropske unije.....	37
NORMATIVNI OKVIR ZLOČINA MRŽNJE U POJEDINIM DRŽAVAMA	42
Normativni okvir zločina mržnje u Sjedinjenim Američkim Državama	42
Normativni okvir zločina mržnje u Velikoj Britaniji.....	43
Normativni okvir zločina mržnje u Nemačkoj	45
Normativni okvir zločina mržnje u Francuskoj	46
Normativni okvir zločina mržnje u Holandiji.....	47
Normativni okvir zločina mržnje u Španiji.....	48
Normativni okvir zločina mržnje u Italiji	49
Normativni okvir zločina mržnje u Poljskoj.....	49
Normativni okvir zločina mržnje u Češkoj	51
Normativni okvir zločina mržnje u Grčkoj.....	52
Normativni okvir zločina mržnje u Rusiji	53
Normativni okvir zločina mržnje u Bugarskoj	54
Normativni okvir zločina mržnje u Hrvatskoj.....	55

NORMATIVNI OKVIR ZLOČINA MRŽNJE U REPUBLICI SRBIJI	
KROZ ISTORIJU	57
Zakon o zabrani izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i razdora iz 1945. godine	57
Krivični zakonik FNRJ iz 1951. godine	59
Krivični zakonik SFRJ iz 1976. godine	61
Pozitivnopravni okvir zločina mržnje u Srbiji.....	65
DOKAZIVANJE ZLOČINA MRŽNJE	68
Dokazivanje mržnje	68
Teškoće u dokazivanju zločina mržnje	70
Rad organa unutrašnjih poslova na otkrivanju zločina mržnje	75
Uloga javnog tužioca u dokazivanju zločina mržnje	76
Uloga suda u utvrđivanju postojanja zločina mržnje	79
MOGUĆNOSTI PRIMENE RESTORATIVNE PRAVDE NA ZLOČIN MRŽNJE	80
Pojam restorativne pravde	81
Dva oblika restorativne pravde	83
Primeri dobre prakse primene restorativne pravde na zločine mržnje	84
Primena diverzionog modela restorativne pravde na zločine mržnje u Republici Srbiji	86
Primena terapeutskog modela restorativne pravde na zločine mržnje u Republici Srbiji	89
PREVENCIJA ZLOČINA MRŽNJE	92
Mere prevencije zločina mržnje	93
Antirasističko i antipristrasno obrazovanje i sport kao mere prevencije zločina mržnje.....	94
Posebni programi	100
Programi namenjeni grupama ljudi kod kojih je rizik viktimizacije najveći... 102	
Programi u čijoj je osnovi da spreče regrutovanje novih osoba u ekstremističke grupe ili programi koji su fokusirani na tome da članovi ovakvih grupa izađu iz njih	108
Grupe namenjenje davanju podrške žrtvama zločina mržnje.....	111
Primena različitih oblika restorativne pravde	112
Primena mas medija s ciljem smanjivanja obima zločina mržnje	114
Principi rada programa za prevenciju zločina mrznje.....	117
VIKTIMOLOŠKI ASPEKT ZLOČINA MRŽNJE.....	119
Romi kao žrtve zločina mržnje	119

Zločini mržnje prema Romima u Velikoj Britaniji	123
Zločini mržnje prema Romima u Nemačkoj.....	125
Zločini mržnje prema Romima u Francuskoj.....	127
Zločini mržnje prema Romima u Španiji	129
Zločini mržnje prema Romima u Holandiji	131
Zločini mržnje prema Romima u Italiji	133
Zločini mržnje prema Romima u Poljskoj.....	151
Zločini mržnje prema Romima u Češkoj.....	153
Zločini mržnje prema Romima u Rusiji.....	157
Zločini mržnje prema Romima u Grčkoj.....	160
Zločini mržnje prema Romima u Mađarskoj.....	165
Zločini mržnje prema Romima u Bugarskoj	170
Zločini mržnje prema Romima u Hrvatskoj	179
Zločini mržnje prema Romima u Srbiji	181
Pripadnici LGBT populacije kao žrtve zločina mržnje	186
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Sjedinjenim Američkim Državama.....	194
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Velikoj Britaniji.....	199
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Nemačkoj	204
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Francuskoj	206
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Holandiji.....	208
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Španiji	211
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Italiji.....	214
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Poljskoj	216
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Češkoj	219
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Rusiji.....	222
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Grčkoj	225
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Mađarskoj.....	228
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Bugarskoj.....	231
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Hrvatskoj.....	235
Zločini mržnje prema pripadnicima LGBT populacije u Republici Srbiji	238
Jevreji kao žrtve zločina mržnje.....	243
Zločini mržnje prema Jevrejima u Sjedinjenim Američkim Državama	252
Zločini mržnje prema Jevrejima u Velikoj Britaniji.....	256
Zločini mržnje prema Jevrejima u Nemačkoj	273

Zločini mržnje prema Jevrejima u Francuskoj	276
Zločini mržnje prema Jevrejima u Holandiji	280
Zločini mržnje prema Jevrejima u Španiji	283
Zločini mržnje prema Jevrejima u Italiji	286
Zločini mržnje prema Jevrejima u Poljskoj	287
Zločini mržnje prema Jevrejima u Češkoj	292
Zločini mržnje prema Jevrejima u Rusiji	296
Zločini mržnje prema Jevrejima u Grčkoj	298
Zločini mržnje prema Jevrejima u Mađarskoj	300
Zločini mržnje prema Jevrejima u Bugarskoj	302
Zločini mržnje prema Jevrejima u Hrvatskoj	304
Zločini mržnje prema Jevrejima u Republici Srbiji	306
Muslimani kao žrtve zločina mržnje.....	309
Zločini mržnje prema muslimanima u Sjedinjenim Američkim Državama.....	312
Zločini mržnje prema muslimanima u Velikoj Britaniji	320
Zločini mržnje prema muslimanima u Nemačkoj.....	326
Zločini mržnje prema muslimanima u Francuskoj	330
Zločini mržnje prema muslimanima u Holandiji	333
Zločini mržnje prema muslimanima u Španiji	337
Zločini mržnje prema muslimanima u Italiji	340
Zločini mržnje prema muslimanima u Poljskoj	344
Zločini mržnje prema muslimanima u Češkoj	348
Zločini mržnje prema muslimanima u Rusiji.....	350
Zločini mržnje prema muslimanima u Grčkoj	354
Zločini mržnje prema muslimanima u Mađarskoj	357
Zločini mržnje prema muslimanima u Bugarskoj	359
Zločini mržnje prema muslimanima u Hrvatskoj	362
Zločini mržnje prema muslimanima u Republici Srbiji.....	364
Zaključak	367
BIBLIOGRAFIJA.....	373
Knjige	373
Međunarodni dokumenti	382
Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava.....	383
Zakonski tekstovi	383
Internet izvori	384